

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Volvminibvs Comprehensvs

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. I. An in nostra voluntate reperiatur usus post electionem, qui sit actus
distinctus ab illa?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

DE VSV ET IMPERIO.

193

plura media, tunc talis consensus est actus realiter distinctus ab electione: cum autem fertur in unicum medium, tunc consensus & electio solum ratione differunt.

Prima pars probatur ex D. Thoma hic quæst.
15. artic. 3. ad. 3. ubi ait: *Electio addit supra consensum quendam relationem respectu eius cui aliquid præeligitur, & ideo post consensum adhuc remaneat electio. Potest enim contingere quod per consilium inveniantur plura ducentia ad finem quarum dum quodlibet placet, in quolibet eorum consentitur sed ex multis que placent, præcipius unus eligendo.* Quibus verbis in primis docet quod electio addit supra consensum aliquam relationem: deinde subdit, quod voluntas per consensum fertur ad plura media judicata utilia, & hoc antequam fiat electio. Unde ex hoc D. Thomæ testimonio, duo argumenta eruunt possunt Primum est: Id quod addit aliquid supra aliud, realiter ab illo distinguitur; Sed electio addit aliquid supra consensum, quando voluntas per illud fertur ad plura media, nempe relationem ad illud medium quod ceteris anteponitur? est enim acceptio unius præ alio: Ergo cum voluntas per consensum fertur ad plura media, tunc talis consensus est actus realiter ab electione distinctus.

Secundum argumentum sic potest proponi. Prius realiter a posteriori distinguitur: Sed quando plura que inventa sunt placent, & unum solum ex illis elegitur, tunc consensus prior est electione: cum prius plura illa placeant, & deinde ex illis unus eligatur: Ergo tunc consensus realiter ab electione distinguitur.

Confirmatur: Cum voluntas per consensum fertur ad plura media, tunc inter consensum & electionem intercedit aliquis actus intellectus, nempe iudicium practicum, quo ex mediis illis iudicatum esse utilius & convenientius, subindeque alius præferendum, ut articulo præcedenti, notabiliter secundo expendimus: Ergo tunc consensus realiter ab electione distinguitur,

Secunda etiam pars conclusionis ibidem à S. Doctore traditur, subdit enim post verba relata: *Sed si inveniatur unus solum quod placeat non differat, re consensus & electio, sed ratione tantum, ut consensus dicatur.* Secundum quod placeat ad agendum electio autem, secundum quod preferatur his que non placent. Unde tunc consensus non antecedit electionem, sed in ea intime imbibitur, nec regulatur per aliud iudicium, quam per sententiam qua intellectus practice iudicat, medium illud unicum necessarium esse eligendum, ut obtineatur finis. Non est etiam tunc electio completa, & propriæ ac rigorose sumpta, cum illa sit acceptio viñus præ alio, sed in completa & large sumpta, quæ dicit solum volitionem efficacem medii ordinati ad finem, ut disputatione præ denti annotavimus.

DISPVTATIO XI.

De usu & imperio.

Ad questionem 16. & 17. Divi Thome.
Dlximus de actibus pertinentibus ad ordinem intentionis: nunc breviter agendum

Tom. 111.

A est de his qui ad ordinem executionis spectant. de quibus D. Thomas qu. 16. & 17.

ARTICVLVS PRIMVS.

An iu[n]ostra voluntate reperiatur usus post electionem qui sit actus distinctus ab illa?

N EGANT Vazquez hic disp. 47. cap. 2. & Solas tract. 2. disp. 1. sect. 7. Affirmant vero ceteri Theologi, præserium Discipuli Di vi Thomæ. Vnde sit.

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur, & duplice ratione refutatur.

D Ico igitur: præter electionem mediorum dari in voluntate nostra actum, quo ceteras potentias applicat ad operandum, qui usus actus appellatur.

Pro intelligentia & probatione hujus conclusionis, Scendum est duplice dari usum, actuum scilicet & passivum: ut active est applicare aliquid ad aliud: usus vero passivus dicitur qui ex activo resultat? unde cum ex illo non solum motio & applicatio passiva, sed etiam operatio exequentis facultatis resultet, talis operatio usus passivus appellatur. Et de loco usu loquitur D. Thomas hic art. 1. dum ait: *Operatio ad quam applicamus rem aliquam, dicitur usus eius?* sicut equitare est usus equi, & percurrere usus baculi. Hoc presupposito:

Probatur primo conclusio ex D. Thoma hic art. 1. & 4. ubi expressè ponit in voluntate nostra actum, qui dicitur usus, ab electione distinctum & illa posteriore.

Respondet Vazquez: D. Thomam non constituisse in voluntate creata usum, qui sit actus à voluntate eliciti, sed solum qui sit actus à voluntate imperatus? scilicet actus potentiarum exequentium, qui sunt ex motione voluntatis, & idem appellatur usus voluntatis, non elicitive sed imperative.

Sed contra primo: S. Thomas supra in introductione qu. 8. sic ait: *Considerandum est de actibus qui sunt immediate ipsius voluntatis, velut à voluntate eliciti: & primo de actibus quibus movetur in finem, & deinde de actibus quibus moveatur ad ea que sunt ad finem:* Sed inter actus quibus voluntas moveatur ad ea que sunt ad finem, in introductione quæst. 13. numerat usum, ait enim illos esse tres, *eligiere, consentire, & uti:* Ergo sentitur esse actum à voluntate elicitorum.

Secundo, Postquam idem S. Doctor egit de actibus voluntatis erga finem & media, à qu. 8. usque ad 16. inclusivè, ait in titulo qu. 17. *Deinde considerandum est de actibus imperatis à voluntate scilicet de imperio & aliis:* Ergo sentitur alios, de quibus ante tractavit (inter quos est usus) esse à voluntate elicitos.

Tertio, D. Thomas hic qu. 16. art. 1. finem corporis ita concludit: *Vnde manifestum est quod usi, propriæ est actus voluntatis:* Atqui actus qui ad voluntatem pertinent solum imperativè, non dicuntur propriæ esse voluntatis, sed aliarum potentiarum ex voluntatis motione operantium, ut aperte docet de imperio qu. sequenti art. 8. Ergo idem quod prius.

B b

Quarād, Idem Doctor Angelicus hic art. 4. ad A 1. ait: *Ipam executionem oporis praeedit motio, quā voluntas moveat ad exequendum, sequitur autem electionem: & sic cū usus pertineat ad praeclaram motionem voluntatis, medium est inter electionem & executionem.* Atqui ad executionem pertinent actus aliarum potentiarum: Ergo cū usus, juxta D. Thomam, ad motionem voluntatis pertineat, & mediet inter electionem & executionem, non conficit in aliis aliarum potentiarum, nec in electione, sed in aliis distincto. Unde Granado hic controv. 2. disp. 5. num. 2. Sodales suos (Vazquen scilicet & Solas) notans, ait: *Omnino ergo contra B. Thomam & veritatem sentiunt nonnulli Docti juniores, qui non solum istum actum (loquitur de usu activo) in voluntate non admittunt, sed contendunt non admitti à S. Doctore.*

8 Probatur secundò conclusio ex doctrina quam tradit S. Thomas hic art. 4. in corp. ubi docet voluntatem duplēm habitudinem ad volitum dicere; unam secundum quod est in voluntate per quandam proportionem, & aliam ad volitum habendum realiter; & quia ad primam spectat electio, & ad secundam usus, infert usum esse post electionem. Ex quo sic postenus arguere: Actus voluntatis cum volito conjungens solum affectivè, distinctus est essentialiter ab actu conjungente voluntatem cum volito ut realiter habito: At electio solum primo modo conjungit voluntatem cum volito, nam ex vi illius volitū non habetur in re; usus autem realiter eam conjungit cum volito, cum ex vi illius potentia exequentes applicentur, & effectus itarim sequatur: Ergo electio & usus realiter distinguuntur.

9 Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Illi actus realiter distinguuntur, quorū unus pertinet ad ordinem intentionis, & alius ad ordinem executionis: Sed electio & usus sic se habent; nam ordo intentionis incipit ab intentione finis, & completur in electione mediiorum, ut docet S. Thomas loco citato; ordo vero executionis incipit ab usu, quod moventur & applicantur potentia exequentes ad executioni mandandum quod electum est, & completur in finis realiter habiti fructione: Ergo electio & usus sunt actus realiter inter se distincti.

10 Probat tertio: Quando nova difficultas se offert, voluntas indiget novā applicatione & conatu, subindeque novo actu ad illam vincendam: At in executione major difficultas se offert, quam in sola electione; quia eligere est actus mere interius, in quo voluntas solum certat secum, nec habet aliud impedimentum, aut difficultatem, quam eam quæ se tenet ex parte sui; insequendo autem non solum certat secum, sed etiam cum aliis potentias inferioribus, & impedimentis externis; quare videamus multos facillime judicare, consiliari, & eligere, seu determinare se interius, qui posse in executione deficiunt; sicut D. Petrus eligebat morti pro Christo, & judicabat se posse facere id quod proponebat, & tamen in executione omnino defecit, & bæc columnæ firmisima, ad unius aure impulsum contremuit, ut loquitur Augustinus: Ergo præter actum electionis indiget voluntas novo actu ad exequendum, seu ad applicandas potentias executrices ad opus. Unde etiam Aureola martyrii non datur eligentibus per actum interiorem efficaciter mori pro

Christo, sed tantum mortem actu patientibus; quia felicitas in actuali tolerancia mortis, est specialis difficultas, cui speciale primum correspondet.

Denique suadetur conclusio: Actus habentes idem materialem objectum, inspectum sub diversis rationibus, essentialiter distinguuntur, ut patet in intentione, fructione, & simplici complacencia, que licet versentur circa finem, quia tamen sub diversis rationibus illum attingunt, essentialiter distinguuntur: Sed electio & usus, certimenter ad medium, tendunt tamen in illud sub diversis rationibus; nam electio respicit ipsum ut pertinet ad ordinem intentionis, & ultimum in eo, & effectus finis; usus vero respicit illud, ut pertinet ad ordinem executionis, & in eo est primum, & causa efficientis finis habitur: Ergo distinguuntur essentialiter.

Confirmatur primò: Electio est versetur circa media, specificatur tamen a fine, que est ratio formalis appetendi media in ordine intentionis. At usus non a fine, sed a medio, ut sunt causa finis, specificationem delimit: Ergo gaudet specificativis essentialiter distinctis, & consequenter essentialiter distinguuntur.

Confirmatur secundò: Intentio que est actus efficax circa finem, distinguuntur a fructione qualiter, rationis autem tanquam dirigenz, & diuersarum potentiarum tanquam exequentium: Sed actus a ea potentia elicuntur: Ergo uti non est actus a voluntate, sed ab aliis potentibus exequentibus elicitus.

S. VI.

Solvuntur objectiones.

OBIECTUS primò cum Vazque: D. Thomas hic art. 1. in corpore ait: *Vt primi & principali est voluntatu tanquam primi motus, rationis autem tanquam dirigenz, & diuersarum potentiarum tanquam exequentium: Sed actus a ea potentia elicuntur: Ergo uti non est actus a voluntate, sed ab aliis potentibus exequentibus elicitus.*

Confirmatur: Ex eo quod Divus Thomas docet uti esse actiones rationis tanquam dirigentes, non sequitur esse actum ab intellectu elicimus: Ergo pariter ex eo quod aliter est esse actum voluntatis ut primi motientis, non sequitur eum ab ipsa elicere.

Confirmatur amplus: Imperium est actus voluntatis tanquam motientis; siquidem est actus intellectus ut more a voluntate, sicut docet D. Thomas qu. sequenti art. 1. & tamen non est a voluntate elicimus. Ergo ex eo quod usus sit actus voluntatis tanquam primi motientis, non licet colligere esse actum a voluntate elicimus.

E Ad objectionem respondeo, distinguendo 1) Minorem: Si executive activè comparetur ad illum actum, concedo Minorem: si passivè solum, nego Minorem & Consequentiam: potentia enim motrix a voluntate, non activè, sed passivè comparatur ad usum, quia medio illo a voluntate applicantur ad opus. Vel aliter distinguo Minorem. Quando est applicatio & concesso Minorem: Quando est applicatio & motio ad executionem, nego Minorem, & Consequentiam; quia usus activus non est executio, sed applicatio & motio potentiarum ad executionem; subindeque non elicatur a potentia

exequente, sed à movente, quæ voluntas est. Ad primam confirmationem, nego Consequentiam: cum enim uti non sit dirigere, sed movere, est illius potentia ut elicientis, cuius est ut moventis.

Ad secundam, nego etiam consequentiam ob eandem rationem: imperium enim non est substantialiter motio, sed directio motiva, & ideo illius potentia est ut elicientis, cuius est ut dirigenis, non verò cuius est ut moventis. De quo infra.

Objicies secundò: Omnis actus à voluntate efficitur; est in ea tanquam subiecto: Sed usus non subiectatur in voluntate: Ergo non est actus ab ea elicitus. Probatur minor: Actio & passio sunt in eodem subiecto: Sed usus passivus est in potentia exequentibus: Ergo & usus activus.

Respondeo concessā Majori, negando Minorē. Ad cuius probationem dicendum est usum non esse actionem transuerte formaliter, sed tantum virtualiter: actio autem virtualiter transiens non debet esse in eodem subiecto in quo est usus quam in se, ut patet in creatione, & aliis Dei actionibus virtualiter transuenteribus.

Objicies tertio: Usus est essentialiter electio: Ergo non distinguitur ab ea. Consequentia patet, Antecedens probatur primo. Omnis actus efficax qui versatur circa utile ut tale, est electio, sicut omnis actus efficax qui circa finem ut per media consequendum existit, est intentio: At usus versatur efficaciter circa utile ut tale: Ergo est electio essentialiter.

Secundò probatur idem Antecedens: Desiderium efficax unius medij præ alio, est electio: Sed usus est desiderium efficax unius medij præ alio; cum non sit amor specialiter dicitur, qui abstrahit à presentia & absentia, nec delectatio qui supponit bonum habituum: Ergo essentialiter est electio.

Respondeo negando Antecedens. Ad cuius prima probationem respondeatur, juxta dicta in ultima probatione conclusionis, distinguendo Majorē, eamque concedendo de actu efficiaci circa utile, ut est effectus finis in ordine intentionis; negando autem de actu qui attingit utile, prout est causa finis in ordine executionis; & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam: quia usus non attingit utile, prout est effectus finis in ordine intentionis, sed prout ipsum causat in ordine executionis:

Ad secundam probationem, sub eadem distinctione Majoris & Minoris, nego Consequentiam: dato enim quod usus si desiderium efficax unius medij præ alio, non tamen est electio, sed actus ab illa distinctus; ob rationem iam dictam, quia scilicet non erga medium, ut est effectus finis, sed circa finem, quem in ordine executionis causat, versatur. Dixi, dato quod si desiderium: usus enim non est desiderium de bono futuro, sed quasi delectatio de bono utili presenti; non speculativa, sed practica, quæ boni presentiam non supponit, sed causat: sicut enim intuitio pure speculativa objectum prefens non causat, sed causatum supponit; quæ vero practica est, causat presentiam objectum, ut in tractatu de scientia Dei fusse declaravimus: ita de delectatione dicendum est. Usus tamen non est delectatio in rigore: quia in hac quiescit appetitus; in usu autem non quiescit voluntas, sed ad finem tendit.

Objicies quartò: In brutis, præter affectum,

A quo appetitus aliquid appetit, non requiritur alius actus applicans potentiam exequentem ad opus: Ergo neque in nobis, posita electione, alii actus voluntatis ad applicandum alias facultates requiretur.

Respondent aliqui, negando Antecedens: dicunt enim posse distinguere duos actus in appetitu brutorum, unum quod appetunt bonum delegabile sibi convenienter & proportionatum; alterum quod movetur quoad executionem ad illud: quia tamen totum hoc faciunt ex instinctu naturæ, propriètati utuntur, sicut nec eliguntur.

Respondō tamen, datō Antecedentī, negando Consequentiam, & paritatem: brutum enim ducitur impetu & instinctu naturæ ad exequendum; homo autem arbitrio & ratione, & cum quadam proportione & commensuratione ad finem, & ad circumstantias hic & nunc occurrentes, juxta quas dispensat efficaciam, contum, & applicationem suam, ut sit major aut minor; juxta exigentiam difficultatum & negotiorum: & ideo talis applicatio, seu usus, debet esse actus voluntatis activè utentis & applicantis, non verò solius facultati mota & applicata; debet etiam esse distinctus ab electione, quia post electionem modij adhuc est in arbitrio & potestate voluntatis ipsam executionem modificare, & temperare magis vel minus, juxta circumstantias occurrentes, & exigentiam finis.

Objicies quintò: Electio est volutio efficax mediorum: Ergo per seipsum sufficiens est ad eorum executionem; & sic inutilis est usus activus, quod potentia exequentes applicentur ad opus.

Sed nego Consequentiam: Electio enim non dicitur efficax volutio mediorum, eò quod ipsa sola absque alio actu intellectus & voluntatis sufficiat, ut media executioni mandentur, sed quia ad ipsam infallibiliter sequitur imperium intellectu, & usus in voluntate, quod applicantur potentia ad exequendum quod electum est; sicut ad intentionem efficacem sequitur infallibiliter electio mediorum.

Objicies ultimò: Voluntas per seipsum movet & applicat intellectum ad elicendum actum imperij, qui usum activum præcedit: Ergo etiam supposita electione potest voluntas absque actu distincto uti potentiis exequentibus, & ipsas ad operationem applicare.

Respondent aliqui ex nostris Thomistis, negando Antecedens: existimant enim quod ut voluntas utatur intellectu ad imperandum, requiriuntur actus distinctus ab electione, non minus quam ut utatur potentis executivis.

Sed hæc solutio & doctrina displaceat: Primo quia D. Thomas hic querit, art. 3. ad i. sic ait: Post determinationem consilij, qua est judicium rationis, voluntas eligit, & post electionem ratio imperat ei per quod agendum est quod eligitur, & tunc demum voluntas alicujus incipit uti, exequendo imperium rationis. Ubi S. Doctor enumerans suo ordine actus concurrentes ad opus, post electionem ponit imperium, non enumerando alium actum voluntatis, medium inter electionem & imperium, quod voluntas applicet intellectum ad imperandum: Ergo ut voluntas utatur intellectu ad imperandum, non requiritur actus distinctus ab electione. Idem lentire videtur Damascenus libro 2. fidei cap. 22.

dicens: *Voluntas post electionem, impetum facit ad A operationem, & postea uitetur: nam ut interpretatur D. Thomas loco citato, in argumento sed contra, per impetum intelligit imperium.*

31 Secundò: *Electio & usus circa idem versantur:*
At licet in ordine reflexo possit dari electio de imperio, distincta ab electione de mediis, si expressè à voluntate appetatur in ordine ad finem, in ordine tamen directo non datur electio de imperio, sed solum de mediis: Ergo licet in ordine reflexo, possit dari usus ab electione distinctis, applicans intellectum ut imperet, in ordine tamen directo talis actus non exigitur.

³² Confirmatur: Voluntas non solum uitit intellectu ad imperandam, sed etiam seipsa ad clegendum: At tu voluntas in ordine directo se ad electionem applicet, non requiritur actus ab intentione distinctus: Ergo ut applicet intellectum ad imperandum, non est necessarius actus ab electione diversus.

33 Tertiō: Si ad actum imperij prærequisiteretur usus aliquis actius ex parte voluntatis, ab electione distinctus, deberet ex parte intellectus præcedere aliud imperium, regulans hujusmodi usum: Sed hoc dici nequīt, alioquin ad istud imperium prærequisiteretur alius usus, & sic in infinitum: Ergo nec illud. Sequela probatur: Non alia ratione probatur necessitas imperij, distincti à judicio regulante electionem, ad applicandum potentias, exequentes ad opus, nisi quia ad talem applicationem requiritur actus ab electione distinctus: Ergo si ut applicetur intellectus ad imperium, necessarius sit usus distinctus ab electione, requiretur etiam imperium à judicio regulante electionem distinctum.

34 Hac ergo solutione prætermisſa , melius ref-
pondetur ad argumentum , concessò Antece-
dente , negando Consequentiam & paritatem .
Ratio differimis est , Primò quia in exequendo
major reperitur difficultas , quam in imperando ;
unde licet voluntas ad applicandas potentias
exequentes ad opus , novo actu ab electione di-
stincto indigat , non tamen ad applicandum
intellectum ad actum imperij . Secundò , ideo in
voluntate ponimus actum distinctum ab electione ,
ut exequatur , & applicet potentias inferiores
ad suas operationes ; quia in mediis , ut
ad ordinem executionis spectantibus , diversa
est ratio appetibilitatis , quam supra explicui-
mus , quæ ratio , cum de imperio non militet ,
non est cur actus ab electione distinctus , neces-
sarius sit , ut voluntas applicet intellectum ad
imperium , sed ipsa electio , non precise quantum
est acceptio unius praetatio , sed quatenus
ex vi prioris intentionis habet vim movendi in-
tellectum , habebit rationem ultius virtualis in
ordine ad actum imperij . Idem cum propor-
tione dicendum est de intentione , respectu consilij :
nam illa est simul formaliter intentio , & virtualiter applicatio intellectus ad consultandum
de mediis .

ARTICVLVS II.

*Vtrum detur imperium in homine respectu sua-
rum operationum?*

§. I.

*Præmittitur quod apud omnes est certum, & concin-
sis affirmativa statuitur.*

CERTVM est, & constat ipsa experientia, immo
perium inter ipsos homines exerceri, quando
unus est superior & praeclarus, alter inferior & sub-
ditus: unde solum difficultas est, an propter illud
imperium, quod regale & politicum appellatur, &
ponitur in Principe vel Prelato ad gubernandos
inferioris & subditos, aliud sit constitutendum in
quolibet homine, quo intellexus ex impulso
futilitatis denuntiet alii potenter quid facientur
sit, ipsaque ad operandum moveat. Negat
Vazquez hic disp. 49. cap. 4. & Suarez lib. 1. dict.
gicetus cap. 4. num. 11. & disp. 16. metaph. sect. 6.
Affirmant vero Thomistæ, & plures alii. Cum
quibus

Dico, imperium non est solum constitendum
in hominibus, respectu aliorum sibi inferiorum;
& subditorum, sed etiam in quolibet respectu sui
ipsius, sicutunque operationum. Ita D. Thomas
2. 2. quæst. 8. art. 1. ubi ait: *Ad rationem pertinet
non solum imperare inferioribus potestis, &
membris corporis, sed etiam hominibus & subdi-
tis.* Quibus verbis duplex imperium in ho-
mione agnoscit, unum politicum, in ordine ad
alios homines sibi inferiores & subditos; & aliud
monasticum, in ordine ad potentias inferiores,
& membra corporis. Unde hic quæst. 7. art. 3.
1. sic habet: *Tunc demum voluntas alius n-
cipit uti, exequendo imperium rationis: quanta
que quidem voluntas alterius, cum aliquis imperat
alteri: quondamque autem voluntas ipsius operari,
cum aliquis imperat sibi ipso.* Et articulus sequen-
tibus docet actus voluntatis, appetitus sensuvi,
& membrorum exteriorum; subdito imperio ratio-
nis, & posse ab illa imperari. Idem colliguntur
D. Augustino libro 8. confess. cap. 9. ubi ait:
*Imperat anima, & moveatur manus; & ranta est
facilitas, ut vix a servitio discernatur imperium
&c.*

Favet etiam Aristoteles 6. Ethic. cap. 10. lib. 7.
9. apud D. Thomam, ubi synesim vel sagacitatem
distinguit à prudentia, quia synesis vel sagacitas
est judicativa, prudentia vero praeceptiva. Non
autem (inquit) idem sagacitas & prudentia; pra-
udentia namque praeceptiva est; finis enim ipsius est,
quid nam sit agendum aut non agendum praecepere;
sagacitas vero judicativa est solum. Unde cum ager-
ibi de prudentia monastica, que ordinatur ad pro-
prios actus, & quæ ut ibidem cap. 8. queritur
prospicit proprium bonum, sentit hunc huius ce-
le, quid sit agendum vel non agendum homini illi
lam habentem præcipere, ac proinde imperium
dari in homine respectu suarum operationum, &
non solum respectu alterius hominis sed et inferio-
ris & subditii

Neque valet quod air Vazquez, Aristotelem
per praeceptum non intelligere proprię actionē
hem imperandi, sed judicium quo prudentis
præscribit id quod agendum est, in quo se ha-
bet instar magistri imperantis & præcipientis;